

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor
Negyedévre	4 "
Helyben hához hordva:	
Egész évre	20 kor
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hetű és
Ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratos visszaadásra
vagy megőrsésére nem vállalkozik.

Hirdetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, január 14.

A kettős spanyolfal.

Az autonómiai kongresszus tárgyalásainak Apponyi beszéde óta ma volt a legjobban kiemelkedő napja. Rakovszky nagy beszéde adta meg annak igazi jelentőségét.

A kongresszusi ellenzék soraiból többen mondtak már kiváló szónoklatokat. Mindjárt a vitát Prohászka beszéde fényesen vezette be, tegnap Dudek mondott nagy hatású szónoklatot, de Apponyi igazi méltó ellenfelének csak Rakovszky bizonyult, ki rövid politikai pályáján a parlamentben is a vezéralakok közé küzdötte fel magát.

Ma nem volt oly kiméltelenül éles, mint a képviselőházban szokott lenni, de temperamentuma ma sem hagyta el s e mellett beszéde jobban bővelkedett retorikai szépségű részletekben, eredeti ötletekben, találó hasonlatokban és tartalmas argumentumokban, mint bármikor.

Beszédében legrészletesebben Apponyi beszédével és jogfentartó nyilatkozatával foglalkozik, de jut belőle elég a kormány-
nak és különösen Wlassics miniszternek, akire háritja a felelősséget az autonómiai küzdelmek sikertelensége miatt.

Kettős spanyolfal mögött bujkált — mondá a szónok — folyton a miniszter, egyik spanyolfalat a főkegyuri jogok, másikat a fennálló törvények képezték. Hol az egyik, hol a másik mögé bujt s mert a bizottság utána ment, így jött létre e javaslat.

Rakovszky beszédéhez a legerősebb argumentumokat a mult kongresszus tárgyalásaiból és a püspöki karnak a mult kongresszuson való magatartásából vette.

Most még Ugron beszédét várják nagy érdeklődéssel és még nagyobb a püspöki kar megbizottjának felszólalását, mert ez fogja eldönteni a javaslat és az autonómia sorsát.

* * *

A kath. autonómiai kongresszus.

— Ötödik ülés. —

Budapest, jan. 14.

A mai ülés iránt élénk érdeklődés mutatkozott. Mára várták ugyanis Rakovszky István felszólalását, ki hír szerint erős támadást fog intézni a kormány-
nak az autonómia szemében elfoglalt álláspontja ellen. Az elnöki székben Vaszary Kolos hercegprímás ül, mellette gróf Szapáry Gyula világi elnök. Az első szónok

Demkó Károly volt, a ki azt a kérdést veti fel, hogy kell-e a katolikus autonómia és hogy megvalósítható-e az a 27-es bizottság-javaslat alapján. Szóla nézete az, hogy igen. A bizottsági javaslat keretét szüknek tartja ugyan, de az később fejleszthető. A magyar katolikusok-

nak most nincs ugyan autonómiájuk, de vannak olyan jogaik, a minőket sehol se látunk a világon. Az iskolai alapokon való főkegyuri jogot évszázados gyakorlat és több alaptörvény állapítja meg. Ugyanezekre alapul a magyar kormány-
nak ezen alapokra való felügyeleti joga, különben ezen alapok rendelkezésénél tekintettel kell lennünk az 1868 óta hozott iskolai törvényekre is. A katolikus iskolák dolga nem áll oly rosszul, mint azt Zichy Nándor gróf elhítenni akarja. Ezután vázolja a katolikus tanítók helyzetét, melyet igen szomorúnak mond. Sok tanítónak a fizetése 60—80 forint és néhány hold föld. (Ellentmondás és hosszantartó zaj az ellenzéken.)

Rakovszky István: Ez nem áll. Nem igaz!

Demkó Károly: Igen ritka dolog, hogy a plébános maga végezné a hitoktatást, mindig a kántortanítókra bizzák azt. (Ellentmondás és zaj az ellenzéken). A tanulmányi alap igen sok esetben nem elég a katolikus iskolák fenntartására, úgy hogy az állannak kell a hiányt pótolni. Ha most a kongresszus venné át a tanulmányi alapokat, akkor a helyzet még rosszabb lesz. Tehát ezen a bajon így nem lehet segíteni. Azt mondják, hogy nincs katolikus közszellem. Igenis nincsen, mert a katolikusok szét vannak szórva és nincsenek szervezve. Ezért van szükség az autonómia-
ra, ez meg fogja teremteni a katolikus közszellemet, melyre szükség van. Az autonómia-
val ne kövessünk politikai czélokot. Tekintsék az autonómiát olyan-
nak, mint a mely fel fogja lendíteni a katolikus hitéletet. Csináljuk meg az autonómiát a 27-es bizottság-javaslat alapján — pénzzel. Igenis, adakozzon a gazdag és a szegény is erre a czélra, mert pénz nélkül ezt a dolgot nem lehet megcsinálni. A 27-es bizottság-javaslatát elfogadja. (Helyeslés jobbról).

Zichy Nándor félreértett szavait igazítja helyre.

Rakovszky támadása.

Rakovszky István állott föl szólásra, a ki mindjárt kijelenti, hogy Zichy Nándor álláspontján van, de félreértések elkerülése czéljából hozzát teszi, hogy pártja a 27-es bizottság régi javaslatát a püspöki kar által indítványozott módosításokkal kész elfogadni. A kongresszus oly döntő lépés előtt áll, melynek következményei beláthatlanok. A kath. egyház Pázmány kora óta nem volt oly válságos helyzetben, mint most. Kik a hibások ebben, — nem kutatja. Meg van győződve, hogy a püspöki kart most is oly szellem lengi át, a mint II. József korában, midőn erélyes ellentállást fejtettek ki a császárnál az egyház elnyomására irányuló törekvéseivel szemben. Hiszi, hogy a bizottság új javaslatát nem fogják elfogadni a részletes tárgyalás alapjául.

Szóla ezután polemizál Apponyival és azt mondja, hogy nem áll az, mintha az ellenzék hangulatot akarna csinálni a javaslat ellen. Nem szükség az ellen hangulatot csinálni, ugyanis meg fog az bukni. Apponyi egy rossz ügy védelmére fecsérli nagy tehetségét. Minden jó katolikus szomorúsággal látja, milyen huzavonával kezeli a kormány a katolikus autonómia ügyét. Mindezekért Wlassics minisztert terheli a felelősség.

Ezután erősen támadja a kormányt és az-
zal vádolja, hogy elnyomja a katolikusokat.

A két spanyolfal

A kormány az egész idő alatt, amely a katolikus autonómiai kongresszus egybehívása óta eltelt, kétszínű játékot űzött a katolicizmusnak ide küldött képviselőivel. A miniszter soha sehol látható nem volt. Két spanyolfal mögött rejtőzködött mindig. Az egyik volt a főkegyuri jogok, a másik a fennálló törvények összesége. Hol az egyik spanyolfal, hol a másik mögé bujt el Wlassics miniszter.

A sok bizottság és albizottság épen e miatt nem volt képes semmiféle pozitív eredményt elérni.

A miniszteri megbizottak kijelentései teljesen megbizhatatlanok voltak. A mit egyik pillanatban mondtak, a másikban visszavonták. A miniszter pedig egyszerű *privátvéleménynek* nyilvánította megbizottainak kijelentéseit.

Három árnyalat.

A kongresszuson három javaslatot lehet megkülönböztetni. Az egyik gróf Apponyi Alberté, aki rossznak tartja a 27-es bizottság elaboratumát, de oportunitási okokból mégis elfogadja.

A másik gróf Zichy Nándoré, aki ugyan-
abból indul ki, mint Apponyi, de le is vonja a helyes konzekvenciákat és elveti az elaboratumot. — Ez szóla nézete is. A harmadik nézet hívei még nem mertek szót emelni, de bizonyára létezik vagy legalább is létezhetik.

Ezen árnyalat nézete szerint a 27-es bizottság munkálata jó, czélszerű és ezért érdemes elfogadásra. Bizonyára kevesen lesznek, azért nem emelnek itt szót.

Legyen független az államtól.

Felveti ezután azt a kérdést, ki áll tulajdonképen az igazi alapon, azok, akik a mostani alakban nem fogadják el az autonómiát, vagy ők, akik a régi alapon vannak. Czitálja Czirákynek, Horánszkynek és a püspöki karnak az autonómia-
ra vonatkozó nyilatkozatait: mind megegyeztek abban, hogy az autonómiának a kormánytól s minden külső befolyástól független testületnek kell lenni. A püspöki kar határozottan kimondta, hogy világi vonatkozású belső ügyeit az államtól függetlenül kell elintéznie. Kérde, ki tesz már most a katolicizmusnak jobb szolgálatot: Ők, akik a sok oldalról megnyilatkozó régi tisztes alapon állanak, vagy akik megváltoztatták nézetüket. (Élénk tetszés.) Ez az 5 álláspontjuk törvényes, jogos is. Mért térjenek tehát le róla? Wlassics szép szeméért? (Derűtség.)

Nagy elismeréssel szól Günther Antal emlékiratáról. (Eljenzés.) Günther sok szolgálatot tett a katolicizmusnak — elismerés nélkül. (Eljenzés.) Ez emlékiratból cital s oda konkludál, hogy önkormányzat nélkül nem kell autonómia. (Taps.)

A jogfentartás — farsangi tréfa.

Polemizál Apponyival s különösen a *jogfentartó* nyilatkozattal foglalkozik. Ennek semmi jelentősége nincs. Ekzekválható ez? Nem. Belátható időkben nem. Ugy Apponyi, mint Horánszky egy ehhez hasonló eljárást, az országgyűlésen *farsangi tréfának* nevezték. 1889-ben a 14-ik paragrafussal szemben a kormány egy ilyen jogfentartó, biztosító nyilatkozatot akart becsémpészni s akkor ők azt mondták: ami törvény, törvény; azt nem lehet semmi nyilatkozattal megváltoztatni, vagy más-kép értelmezni.

Felolvassa Apponyinak ekkor tett nyilatkozatát.

Kérdi benne, minő súlyyal bírhat az ily kormánynyilatkozat, melynek őszinteségében hinni se lehet. Akkor az ilyen jogfentartó nyilatkozatot nem sokra becsülte Apponyi. A legtöbb jogfosztást a jogfentartásokkal csinálták.

Hiszen ha ez az autonomia elfogadtatik, szentesítettik és a jogfentartó nyilatkozattal törvénybe iktatattik: képes-e Apponyi garanciát vállalni, hogy ez majd egykor meg fog változtatni? Hisz akkor majd azzal jönnek, hogy törvényt megváltoztatni nem lehet.

Fájdalmas szívvel látja ezt a vergődést és különösen Apponyi fellépését. Mikor 35 év előtt tanulmányai kezdetén, Apponyival egy kolostor rideg falai között először találkozott, nem hitte, hogy e téren szemben fognak egymással állani.

Azt hitte, hogy a nagy Apponyi Györgynek fiával együtt fognak majd küzdeni a katolicizmus igaz érdekében. Csaldódt. Nem vádolja rosszhiszeműséggel Apponyit, de jóbiszemű tévedéssel.

A hannelini patkányfogó.

A hannelini patkányfogót bezáratta a patkánykirály, mert alattvalóit pusztította. Végre azt mondta neki:

— Szabadon bocsátlak, ha varázslatos fuvalóddal, melylyel a patkányaimat a vízbe vezetted, elhozod ide azokat a gyerekeket, a kik az én alattvalóimat pusztítják. Látni aka-

rom őket. A varázsló elvezette a gyerekeket s azok többé nem tértek vissza.

Igy vagyunk e kongresszussal is. Apponyi eljött ide, beszédével sokakat elbűvölt, akiket most visz magával a patkány király elé. Ha ezt az elaboratumot elfogadjuk, ez nem diadalkapu lesz, hanem caudiumi iga. (Zajos taps. A karzat is éljenzi Rakovszkyt.)

Szünet.

Szünet után *Viczmány* szólott a javaslat mellett.

A magyar-láposi mandátum a Curia előtt.

Gróf Teleky Sándor megválasztása ellen a kisebbségben maradt Kupsa-párt petícióval élt.

A kérvényezőket dr. *Eranosz* István képviseli, a választást dr. *Ragályi* Lajos védi.

A kérvényezők meghatalmazottja előadja, hogy *Teleky* Sándor gróf vesztegetés után jutott mandátumához s e visszaélések az ő tudtával sőt beleegyezésével történtek. Mindezekben segédkezett neki a választási elnök *Barabás* Sámuel, a ki nemzetiségi szenvedélyeket szított. Id. *Bardy* Károly, a II. küldöttség elnöke takarékpénztári igazgató azzal fenyegetődött, hogy a kölcsönt mindazoknak felmondják, kik Kupsára szavaznak és Kupsa választóit esendőrökkel szorította vissza. Dr. *Torma* alispán pedig napokon át bejárta a községeket és a jegyzőknek köteleességévé tette községeinkint 100 szavazatot beszolgáltatni.

Ragályi Lajos dr. a választás védője megjegyzi, hogy a kérvényben az érvénytelenségi okoknál nincsenek felemlítve a ténybeli körülmények.

A vádakot egytől egyig tagadja, minden hazugság a mit a petíció állít.

Az ítéletet holnap hirdetik ki.

TAJÉKOZTATÓ.

Jan. 22. Választmányi ülés Kath. Körben.
Jan. 26. Szigligeti-társaság felolvasó ülése a kir. kath. jogakademián.
Jan. 26. Kath. Kör. közgyűlése.

A pénzügyi tárca.

— A tisztviselők fizetésemelése. —

A képviselőház *pénzügyi bizottsága* tegnap délelőtt 11 órakor *Falk* Miksa elnöklété alatt ülést tartott, melyen a *pénzügyi tárca* 1902. évi költségvetését tárgyalta.

A kormányt *Lukács László* és *Hegedüs Sándor* ministerek, *Gräuzenstein Béla* és *Toepke Alfréd* államtitkárok és *Pap Elek* pénzügyminiszteri osztálytanácsos képviselte.

Neményi *Ambrus* előadó mint új tételre, utal arra a *három millióra*, amely a *tisztviselők fizetésének javítására* fog szolgálni. A bizottság már régebben foglalt állást a tisztviselői fizetéseknek a mai viszonyoknak megfelelő rendezése érdekében, de most is hangsúlyozni kell, hogy a tisztviselők számát évről-évre szaporítani és ugyanakkor a fizetéseket rendszeresen emelni lehetetlenség. Mikor tehát a fizetések rendezésének első lépése megtörténik, helyénvaló, hogy a miniszter tájékoztassa a bizottságot arra nézve, hogy milyen eredménye volt azoknak a tanácskozásoknak, a melyek az egyes miniszteriumokban folytak a végből, hogy a személyzet folytonos szaporításának jövőre gátat vetni lehessen.

Attérve a *beruházásokra*, kérdi, vajjon a pénzügyminiszter van-e abban a helyzetben, hogy a kormány újabb beruházási terveiről és az ezen beruházások céljaira szolgáló esetleges pénzügyi intézkedésekről nyilatkozzék? Főlemlíti azután a *valuta-ügyet*. Szerencsés lépés volt, hogy az aranypénzt tényleg forgalomba hozták. Ezen az uton kellene haladni és addig is, míg a készfizetések a törvényhozások által el nem határozottak, a forgalmat minél bővebben kell aranypénzzel ellátni.

Az előadó utal arra a vitára, amely újabb az *osztrák-magyar bank* kamatláb politikája körül kifejlődött. Nem kívánatos, hogy csak a látszata is felmerülhessen annak, mint ha a bank megnehezítené az idegen aranyak a monarchia területére való beözönlését, vagy mintha kamatlábpolitikáját a valuta-akció gyorsabb befejezésének rovására rendezné be. A pénzügyminiszter személye különben a közönség szemében joggal első garanciája annak, hogy a valutarendezés zavartalanul és gyorsan fog azon a módon befejeztetni, a melyet az expeze tisztán és világosan kijelölt. Attérve a költségvetés részleteire, a *fogasztási adóknál* főlemlíti a *magyarországi városok és községek* fogyasztási adó természetü jövedelmeinek ideiglenes rendezéséről szóló törvénynek tavalyi módosítását és

A „TISZANTUL“ TÁRCZAJA.

Reggeli bevásárlás.

Írta: Roberto Bracco.

A nápolyi Via Toledo gyalogjáróján történt. Délelőtt tíz óra volt.

— Bocsánat, signora, nem az ön zsebke-dője ez? . . .

— Nem, legalább azt hiszem, hogy nem.

— De talán mégis. Hiszen ép most esett ki a kezéből. S én voltam oly bátor föl-emelni.

— Mégis az enyém . . . Nem is vettem észre . . . Köszönöm!

— Vigyázzon signora, még mást is elveszít-het, hisz annyi minden van a kezében.

S valóban a fiatal nő a kezében tartott kicsinyke zsebkendőn kívül, a mely olyan illatos volt, mintha rózsa- és ibolya-szirmokból szőtték volna, még egy csinos formájú antik szövetből készült pénztárczát, egy virágos napernyőt és több, színes szalaggal átkötött apró csomagot vitt a karján. Tompa fényben ragyogó kék szemek, amelyek félnéken tekintettek föl, fekete túll-fátyol takarta és olyannak tetszett, mintha » halvány fehér arczocskára és az aranyfényben pompázó szőke fürtökre sötét felhő borulna. Elutasítván, de egyben kíméletesen felelt a csinos fiatalembernek. Hangja tisztán csengett, de az izgatottságtól kissé remegő hangon mondta:

— Ne törődjék ezzel, uram. Megszoktam én már ezt!

— És ha netalán még valami kiesnék a kezéből, nem lenne azt szabad nékem föl-emelni?

A fiatal hölgy szeliden mosolygott, de csakhamar úgy látszott, hogy megbánta tettét és egykedvűen, határozottsággal vetette oda:

— Nem.

Kis-é megbiczentette fejét és azzal gyorsan továbblépett az útján, mintha egy láthatatlan szellő könnyed szárnyaira kapta volna. A fiatalember nem tudott ellentálni a kísértésnek, hogy ne kövesse új ismerősét. Amint sovárgó tekintettel utána nézett, egy kárcsu termetet látott, amelyre igézően odasimult az izléses szabású elegáns toalette. Dereka úgy hajladozott, mint a nádszál. Egyszere csak megállott, anélkül, — hogy visszatekintett volna, — egy ékszeres bolt csillogó kirakata előtt, majd besietett az üzletbe, ahonnan mintegy öt perc múlva ismét kijött és sietve folytatta útját. Majd újból megállott egy csemegekereskedés díszes kirakata előtt, ahonnan csábítólag mosolyogtak feléje az izletes nyálánságok. A fiatalembernek úgy tűnt föl, mintha fejecskéjét lopva elfordította volna a fényes tükörüveg előtt és pillantásaival őt keresné a járókelők zibongó tömege között. Úgy érezte, hogy közelednie kell feléje, de hirtelen valami rideg gondolat elriasztotta ettől a szándékától. A kirakat alján elhúzódó márvány-lépcsőn egy lakkezipőbe bujtatott piczinyke lábacskát

pillantott meg, amely minden szándékos kokettség nélkül kandikált elő a bodros csipkefodorok alól.

A fiatal hölgy tovább indult és sietve ment át a királyi palota előtt levő téren, ahol a szökőkút ömlő vizsugarain megtörték a ragyogó napnak sugarai. A fiatal ember szíve mind erősebben dobogott és egyre nyomon követte szépséges hölgyét. A tiszta verőfényben észre vette, hogy a hölgy karjáról ismét valami szép tárgy esett le az utca kövezetére. Hirtelen megdobbant a szíve. A vér a fejébe tolt és arca erősen kipirult. Végre elérte az elejtett tárgyat, amelyben a kis antik pénztárczára ismert. Diadalmamort töltötte el a szívét és majdnem hogy ujjongva kiáltott föl örömeiben.

— Oh — szólta magában. — Ez már nem a véletlen műve!

— Már-már oda akart rohanni a hölgyhöz, hogy örömpesze átadja neki az elvesztett pénztárczát; azt vélte, hogy a fülébe csengenek már a hálálkodó szavak és olyan boldognak érezte magát, — amikor, mintha a rózsás ködkép hirtelen szertefoszlott volna, szinte megdöbbenve látta, hogy az üzőbe vitt szép ismeretlenje egy bérkocsiban elhajtott előtte . . .

De azért nem csüggedt el. A kezében szorongatott pénztárcza mindenkor nyomra vezetheti, épp úgy, mint a tengeren bánykódó hajót a mágnesű, vagy mint az ég alján tündöklő csillag célhoz vezet a kietlen, sivar pusztán

kérdi, mennyire haladt az az eszme, hogy a hus- és borfogyasztási adók a községek és városok kezelésébe átengedjék?

Az állami vasgyáraknál kiemeli a hadsereg és haditengerészet részére a kormány által megszerzett szállításokat, valamint a gyáraknak tűzvédelmi felszerelési cikkekre történt berendezését.

Végül magyarázatot kér arra a fővárosi hatóságok között vitás kérdésre nézve, amely a közönségnek legszegényebb részét nagyon is közelről érinti, hogy i. e. az a miniszteri rendelet, amely szerint ha az adóhátralékos a végrehajtó előtt igazolja, hogy adóhátralékának egyharmadát megfizette, vagy az egyharmadot a végrehajtónak kifizeti, akkor ingóságait nem kell elszállítani — miképpen értelmezendő?

A költségvetést elfogadásra ajánlja.

A csaló »szent« asszony.

— 2 koronáért Rómába. —

Már napok óta elterjedt a hír különösen a sűrűbben templomba járó közép és alsóbb osztálybeli asszonyok között, hogy könnyűszerrel csupán két korona lefizetése mellett el lehet jutni Rómába. E csekély összegért nemcsak az utazás, hanem az élelmezés is kijár az egész utra. A híveket az utra egy javorkabeli asszony toborozta, akiről senki nem tudott semmi közelebbi adatokat s általában csak »szent asszony«-nak hívták.

Csodálatos azonban, hogy ilyen képtelen mesék dacára is akadtak, akik lépre mentek.

Ez a nő utóbb már be akart tolnakodni a templomokba is, hogy ott gyűjtsön utasokat Rómába, azonban az illető plébános meghagyta, hogy utasítsák ki a templomból.

Az asszony Kis-Magyar-utcán a volt Mogyorósi-féle házban lakott s már annyira elterjedt a híre, hogy csapatosan zárandokoltak hozzá.

Végre eljutott a híre a rendőrséghez is és Pataky Károly rendőrfogalmazó megidézte tegnap délelőtt.

Pontosan meg is jelent, sőt annyira vakmerő volt, hogy még a rendőrséget is fölre akarta vezetni.

Körülből 35 évesnek látszik. Öltözete egyszerű, polgáris, azonban dereka körül

8—10 olvasó csúng, ezzel akar hatni a hiszékeny jámbor asszonyokra.

A rendőrfogalmazó kérdésére előadta, hogy járt Rómában és a pápa kétszer is megszentelte őt.

Pataky látta, hogy ez az előadás képtelenség, annál is inkább, mert a pápa a zárandokokat megáldani és nem megszentelni szokta. Vallatóra fogta tehát az asszonyt, aki különösen akkor jött zavarba, a mikor a neve után érdeklődtek. Csakhamar be is vallotta, hogy Grün Linának hívják, Nyiregyházára való és — zsidó vallásu.

Egy kis tüzeti könyvecskét találtak nála. Ebben pontosan fel volt jegyezve, hogy hol és kiket csapott már be ez az elvetemült nő.

Nem csak Nagyváradon buzgólkodott a »zárandoklat« összehozásában, hanem már előzőleg Bándon, Mezőkövesden és más helyeken is sikerült híveket szereznie. Nagyváradon 47 asszonyt csapott be, akiktől felszedte az oltó római ut árát. A rendőrségre felhívott asszonyok a szembesítésnél előadták, hogy lefizették a két koronát. — Ezért aztán ígérte, hogy az összes uti költség fedezve lesz, sőt még egy és más ajándékot is kapnak. Be is jegyezte a könyvébe az illetők neve után, hogy mi lesz az ajándék. A bejegyzésből ideiktatunk néhányat:

Tóth Pálné — Veronika kendőt,
Nagy Józsefné — zenélő kápolnát,
Barna Mihályné — síró Mária szobrot.

A beszédett pénzből aztán bőkezűen élt, míg a rászédett szegény asszonyok epedve várták a boldog órát, mikor indulnak az örök városba.

A csaló asszonyt a rendőrség látja el kosztal és lakással, a míg a kir. ügyészség atyai gondozása alá kerül.

ÚJDONSÁGOK

Barabás Béla Nagyváradon.

A tegnapi nap folyamán folytatta dr. Barabás Béla azokat a látogatásokat, a melyekkel mindjebb bizonyította, hogy igazán itthon érzi magát köztünk s Nagyváradnak nemcsak

képviselője, hanem munkás polgára is akar lenni. Természetesen mindenfelé azzal az igaz örömmel üdvözölték, a minővel üdvözölni szokta a magyar ember a szívesen látott vendégét. S addig-addig látja vendégül Nagyvárad polgársága Barabás Bélát, míg mostani látogatásai befejeztével egészen otthon lesz köztünk s nem lesznek többé ellenfelei, hanem csupa barátai.

Tegnap délelőtt a királyi táblán töltötte az időt Barabás, a hol a szent-annai zendülőket védte. Erről lapunk más helyén számolunk be. A délután folyamán meglátogatta képviselőnk Nagy Ferencz törvénytudós elnököt, az összes táblabírákat, Millye Gyulát, az esküdtszék h. elnökét, dr. Radó Ignác ügyvédet, Sinka László szövőgyárát, továbbá az iparos polgárokat, Mokry János zászlótartót, Nagy Lajost, Széles Lajost, végül pedig a Polgári kört, a hol a vendégkönyvbe is beírta a nevét. Este a premontrei társház vendégszerető asztalánál vett részt a vacsorán Szokolay Tamás és a városi tanácsosok társaságában. A társaság legjobb hangulatban a késő órákig együtt maradt.

Ma d. e. 11 órakor a kir. táblán lesz Barabás, a hol a szent-annai zendülők ügyében meghallgatja az ítéletet. Azután folytatja látogatásait, este 6 órakor pedig a 48-as népkörbe megy el.

Holnap, csütörtökön este fél 8 órakor meglátogatja Barabás a kath. legényegyletet is.

Szilágyi Dezső hagyatéka.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, jan. 14.

A mai napon árverés lett volna Szilágyi Dezső ingóira, ezt azonban váratlanul nem tartották meg. Ennek oka a következő:

Nagyvárad város árvaszékének ez év január 11-én tartott ülésén érdekes határozatot hoztak néhai Szilágyi Dezső hagyatékának ügyében, Poynár Szever és Alexandrina kérvénye alapján. Az örökösök ugyanis az íránt folyamodtak, hogy a gyámhatóság részéről engedjék meg a hagyatéki ingóságoknak szabadkézből való eladása és az ez irányban szükséges eljárás és ügyletek megkötésére Poynár Özséb nagykorú örökösnek a felhatalmazás megadását. A kérvény kedvező elintézését nyert s így az árverés elmaradt.

Az árvaszék határozatának a hagyatéki eladására vonatkozó része így szól:

»A tárgyaknak bizománybaadása és ily módon való elárúsítása tetemes költséggel járna s ezenkívül, a mennyiben sem a nagykorú örökösök, sem a kiskorúak törvényes képviselője nem tartózkodhatnak a székesfővárosban, a hagyatéki ingóságokra fel nem ügyelhetnek személyesen, attól lehet tartani, hogy a felügyelettel megbízandó érdektelen harmadik személynek gondatlansága, vagy esetleges visszaélése folytán, a hagyatéki tárgyak veszendőbe mennének. Az adásvételi ügyletek lebonyolításával megbízott nagykorú örökösnek az érdeke teljesen azonos a többi, tehát a kiskorú örökös társakéval, a kiből az érdekeltek megbíznak és a kitől az ügyletek eredményes lebonyolítása várható. A hatósági közbenjövettel eszközölt árverést sem az érdekeltek, sem a gyámhatóság nem tartja célravezetőnek, mert köztudomás szerint az ilyen árverésekről, az avval egybekötött kellemtelenségek miatt éppen a legdisztingáltabb és oly közönség marad el, a melytől a hagyatéki tárgyak előnyösebb megvásárlása várható.«

Erről az intézkedésről, amely jogi szempontból is érdekes, értesítették az összes érdekelteket és a budapesti V. kerületi járásbíró-ságot, mint hagyatéki bíróságot.

a tévelygőt. Kinyitotta a tárczát és ekkor úgy érezte, hogy megtalálta a vágyaihoz vezető ösvény kiinduló pontját. Főlcsigázott fantáziája hüvös képeket varázsolt eléje. Egy kicsinyke kartonpapirost nézegetett, amelyen ez a néhány szó volt nyomtatva:

»Lina d'Albert. Riviera di Chiaia 25.«

Egy óra múlva a következő sorok kíséretében küldte el a fenti címre a pénztárczát:

Signora! Ime, most már másodízben adom vissza tulajdonát. Ne haragudjék reám.

Nem az én hibám, ha olyan gyakran megtalálom azt, amit ön ut közben elveszít s amiről szinte nem is tudja, hogy valaha az öné lett volna. Megtaláltam a zsebkendőjét és megtaláltam a pénztárczáját. De fölletem szép szemeknek és esengő hangjának varázsát is. Nehogy azonban hamarjában elítéljen érte, kívánságához képest mindjárt ki is jelentem, hogy ezt nem fogom önnek visszaadni. Ha pedig nem egyeznék belé abba, hogy ezt megőrizzem, úgy kutasson szíve rejtekében, ott majd fölleli azt.

Luigi Adimari gróf.«

A pénztárczát azonban visszaküldték neki, s a melléje csatolt levélke így szólt:

»Signora! A pénztárczámban ezer lira volt. Ha csak nem akarja, vagy ha nem szokása ezt a kis banknótát »varázslat«-nak nevezni,

úgy legyen szíves és kutasson egy kicsit a szíve rejtekében.

Lina d'Albert.«

A gróf sértve érezte becsületét és bevezetelt is érte. De csakhamar megbocsátott a meggondolatlan asszonyi tréfának és kész volt elhinni azt, hogy az az »ostoba« hölgyecske, mielőtt még leejtette volna a pénztárczáját, már elveszthette az ezer líras banknótát. Pénzszekrényéből előkelő higgadsággal kivett egy ezer líras papírpénzt és beletette a kis női pénztárczába. Azzal leült az asztalhoz és reszketve, a következő sorokat vetette papírra:

»Signora! Vagy tolvaj, vagy szerelmes vagyok. Annak tarthat, a minék akar. Ha tolvajnak minősít, akkor szolgáltasson ki a bírónak; ha pedig szerelmesnek tart, úgy ítéljen ön felettem. Azt hiszem, hogy bármelyik esetet is tekintli, magában fogja egyesíteni a fölöttem ítéletet mondó bíró véleményét.

Luigi Adimari gróf.«

A hölgy erre a levélre a következő táv-íráttal válaszolt:

»Tudom, hogy nem tolvaj. S éppenséggel nem szükséges, hogy szerelmes legyen. Elvárom mára eljegyzésre. A mama már beleegyezett. Jöjjen biztosan.

Nini.«

Legujabban arról értesülünk, hogy **Szilágyi Dezső** hagyatékára vonatkozóan a család hosszabb tanácskozás után most már végleg intézkedett. És pedig tekintettel arra, hogy az elhunyt államférfi hátrahagyott ingóságaiiban sok művészi becsü és értékes kép, szobor s egyéb holmi van: ezeknek értékesítését, illetve eladását határozta el. A szabadkézből törtéendő eladást a család megbizottja fogatosítja, aki ma, január 14-től kezdve naponként 8-tól 2-ig és 3-tól 6-ig az elhunyt volt lakásán (Budapest, Harminczad-utca 6., II. em. 13.) rendelkezésre áll mindazoknak, a kik a hagyatékból vásárolni óhajtanak.

- Jan. 19. Katholikus Szabad Liceum matinéja a főgimnázium dísztermében d. e. 11 órakor.
 Febr. 2. Kath. Szabad Liceum matinéja a főgimnázium dísztermében d. e. 11 órakor.
 Febr. 13. Kath. Szabad Liceum böjti estélye a főgimnázium dísztermében este 6 órakor.
 Febr. 27. Kath. Szabad Liceum böjti estélye a főgimnázium dísztermében este 6 órakor.
 Márcz. 13. Kath. Szabad Liceum böjti estélye a főgimnázium dísztermében este 6 órakor.
 Márcz. 16. Kath. Szabad Liceum matinéja a főgimnázium dísztermében d. e. 11 órakor.
 Apr. 6. Kath. Szabad Liceum matinéja a főgimnázium dísztermében d. e. 11 órakor.
 Apr. 19. Kath. Szabad Liceum zárünnepélye.

* **Dr. Tóth-Szabó Pál** akadémiai felolvasása. Megemlékeztünk már lapunkban arról, hogy a helybeli premontrai rendű főgimnázium tudós történetnára **dr. Tóth-Szabó Pál**, aki a múlt évben négy hónapot töltött Rómában a Fraknoi-féle intézetben, a vatikáni levéltárban végzett kutatásai eredményét egy felolvasás keretében bemutatja a Magyar Tudományos Akadémiának. Mint értesültünk, **dr. Tóth-Szabó Pál** az Akadémia tegnapi ülésén tartotta meg a felolvasását és örömmel jelenthetjük olvasóinknak, hogy a tudós tanár jelentése nagy tetszést aratott a hallgatóság soraiban. **Dr. Tóth-Szabó Pál** római kutatásainak fő tárgya **V. Sándor pápa supplicációi** voltak, amelyeket a felolvasó teljesen földolgozva, önálló egészszé alakítva ismertetett. E supplicációk új világításban tüntetik fel a magyar királyok kegyuri jogait, valamint az akkori magyar igazságszolgáltatás menetét is. **Sándor pápa supplicációi** tanúsága szerint a kegyuri jogokra hozott magyar törvényeket nem valami szigorúan tartották meg, míg ellenben az igazságszolgáltatásra vonatkozó törvényeket és rendeleteket nagy pontossággal hajtották végre. Bőséges anyagot szolgáltatnak még e supplicációk **II. Ulászló kora** egyházi, erkölcsi, kulturális és társadalmi viszonyainak megismeréséhez is. A felolvasást a hallgatóság nagy érdeklődéssel, figyelemmel hallgatta végig és melegen gratuláltak a fiatal történetíró kutatásai fényes sikeréhez.

* **Személyi hír.** **Gerő Armin** rendőr főkapitány, ki hétfőn Budapestre utazott, ma délelőtti 11 órakor a gyorsvonattal haza érkezik Nagyváradra.

* **A megyei betegápolási alap.** Széll Kálmán belügyminiszter, a pénzügyminiszterrel egyetértőleg rendeletet bocsátott ki a törvényhatóságokhoz, hogy a közadók kezelőéről szóló törvényzikk alapján kirótt pénzügyi terhek azon egyharmadrésze, mely eddig a megyei betegápolási alapra keletkezett, ezután az országos betegápolási alap javára számoltassék és könyveltessék el. A rendeletet — mely ugyancsak hozzájárul a közigazgatás egyszerűsítéséhez, — Biharvármegyének is megküldötte a miniszter.

* **Felolvasás a jogászegyletben.** A jogászegylet megpróbál felébredni álmódosásaiból. Vasárnap, január 19-én tartja első felolvasását d. e. 11 órakor a törvényszéki palotában. Midőn ezt az első felolvasást örömmel üdvözljük, megjegyezzük egyúttal, hogy a terminust jobban is meg lehetett volna választani. Tudvalevőleg ugyanakkor lesz a kath. szabad liceum első előadása s az előreláthatólag még a jogászegylet szokott csekély számú hallgatószámát is erősebb meg fogja tizedelni. — A felolvasásra a következő értesítést bocsátották ki:

Ertesítem a jogászegylet tisztelt tagjait, hogy **dr. Plopp György** egyleti tag. kir. ítélőtáblai bíró ur **Erkölcsei alapelvek a magánjogban** című alatt folyó január hó 19-én (vasárnap) d. e. 11 órakor a kir. törvényszék épületében az I. emeleti kisebb tanácsteremben egy felolvasási ciklust kezd meg, melyet a felolvasás alkalmával vagy később meghatározandó napokon folytat. — Felkérem a jogászegylet tisztelt tagjait s általában az érdeklődőket, hogy a felolvasáson minél számosabban megjelenni sziveskedjenek.

Felkérem továbbá a tisztelt tagokat, hogy a kik valamely felolvasást, vagy szabad előadást tartani sziveskednének, vagy valamely jogi kérdésnek az egyletben való megvitatását óhajtanák, méltóztatnának elhatározásukat illetőleg óhajtasukat akár szóval akár levélben velem közölni.

Nagyváradon, 1902. január hó 13-án.

Ritók Zsigmond,
 egyleti elnök.

* **Iparhatósági megbizottak választása.** Az 1884. XVII. t.-cz. 167. és következő §§-ai, valamint a volt földművelés-, ipar- és kereskedelmiügyi miniszter 52211—1885. sz. körendelete értelmében az I. foku iparhatóság mellé az 1902. évre iparhatósági megbizottak választásának határidejűl folyó év február hó 9-ik napjának d. e. 9 óráját tűzöm ki, s a választás fogana osításának helyéül a tűzoltó laktanya nagytermét jelölöm meg. Ezen körülményről az érdekelteket oly figyelmeztetéssel értesítem, hogy a meenyiben Nagyvárad város egyszersmind főszolgabírói székhely, összesen 40 iparhatósági megbizott választandó, még pedig 20 Nagyvárad város I. foku iparhatósága, 20 pedig Bihar megye központi főszolgabírói hivatala mint I. foku iparhatóság mellé. Tájékoztul megjegyzem, hogy választói joggal bírnak mindazok, kik Nagyvárad város területén valamely ipart önállóan és jogosítottan üznek, választhatóak pedig ezek közül azok, kik az 1901. évben legalább 16 korona kereseti adót fizettek. Nagyvárad, 1902. január hó 10-én. **Gerő Armin,** rendőrfőkapitány.

* **Az önbetörő orvos.** Tegnap délután helyeztek végső nyugalomra **dr. Tomka** (Klein) Samut, aki súlyos büntetése elől a halálba menekült. Halála a rendőri eljárást — a mint ezt már öngyilkossága alkalmával megtört — nem szünteti meg. A biztositótársaság, noha Tomka hozzátartozói azt az ajánlatot tették, hogy az özvegy nevében lemondanak minden kártérítési igényről, bűnvádi feljelentést tett a betörés és a család még ismeretlen tettesei ellen s úgy hírlik, hogy Tomkának tegnap Bécsben letartóztatott fivérének **Maroth-Klein Sándor**on kívül újabb nem kisebb feltűnést keltő letartóztatás várható, azonban csak Tomka eltemetése után. Az özvegy ügyvédje **dr. Pollák Illés** délelőtti ez ügyben hosszabban értekezett **Farkas** rendőrtanácsossal és **Bérczy Béla** rendőrkapitánnyal az iránt, hogy mikép lehetne a betörés ügyében megindult eljárást beszüntetni.

* **Megint elgázolás.** A vigyázatlan hajtásnak és a szórakozott bámészkodásnak újból áldozata van. Tegnap délután fél 5 órakor a Kunz úzlet előtt a 96-os számú egyfogatu kocsit elgázolt egy **Bolba** András nevű 13 éves iskolás fiút. A fiút, kinek alsó testén mentek át a kocsikerekei és súlyosan megsérült, a közkörházba szállították, a vigyázatlan kocsist pedig a rendőrség lezárta.

* **A zsidó-keresztény házasság és az aradi rabbi.** Országszerte nagy feltűnést keltett az egyházpolitikai törvények megszavazása után **dr. Rosenberg** Sándor egyidőben volt nagyváradi, jelenleg aradi rabbi azon kijelentése, hogy a keresztény és zsidó felek között kötött ugynevezett házasságot »egyházilag megáldja«. Ezen elhatározásával szemben találta az összes zsidó rabbikat. Azóta néhány ilyen keresztény-zsidó párt megáldott. Most, febr. 3-ára is ki volt tűzve egy ilyen házasság: **Garai** Károly keresztény vallású birtokos a milliomos zempléni **Moskovits** Gézáné leányával, akik az aradi zsidó templomban is megakarták tartani az esküvőt. Az »Egyenlőség« című zsidó lap ezért hevesen megtámadta **dr. Rosenberg** Sándor rabbit. Részint ezek a cikkek, részint egyéb körülmények arra az elhatározásra bírták **Rosenberg** Sándor dr. főrabbi, hogy ezután a jövőben vegyes párokat ne áldjon meg és ehhez képest táviratozott zempléni **Moskovits** Gézánéknak, hogy a február 3-ára kitűzött esküvőt nem tarthatja meg. Az elhatározás az aradi zsidók körében nagy feltűnést keltett. Az Arad és Vidéke egy munkatársa erre nézve tegnap beszélgetést folytatott **Rosenberg** Sándor dr. főrabbi-val. Az elhatározásra kettős ok indította. Az egyik az, hogy ép Aradon, aradi hívei között nem hederítenek rá és annak dacára, mikor más vallással kelnek egybe, kitérnek. Ebben igaza van az Egyenlőségnek: szatira ez, éies szatira. Hat év alatt egyetlenegyszer volt rá eset, hogy aradi emberek vegyes házasságát áldotta meg. Volt eset rá, a mikor megtette azt, hogy kérte a zsidó vélekedéssel akart házasságra lépni, hogy ne hagyja el hitét, hiszen megáldja ő: egyszer se hallgattak rá. Ilyenkor bánta meg, a mit tett. Hát ezért tartsa ő a hátát? Az elvét nem adta fel; ma is rendíthetetlenül vallja, hogy a zsidó pap megáldhatja hivatás más felekezetével. Tovább is szembe szállt volna összes kollegái nézetével, az erős támadásokkal, ha viszont szemben aradi hívei adták volna meg az adott alkalmakkor az erkölcsi elégtételt; azaz, ha ott a zsidók, a mikor más vallással kelnek egybe, nem térnek át, hanem hozzá jönnek az áldásért, de hogy ezt egyáltalán nem kapta meg, nincs oka továbbra is megmaradni elhatározása mellett. A támadás nem keseríti el, a fenyegetés nem félemlíti meg; de ez a jelenség azt mutatja, hogy csatlódott. — Ez igaz.

* **Házasság.** **Kozmatelki Csath** Béla m. kir. posta és távirótitisz szombaton vezette el-tárhoz **Szentmiklóssy Beér** Kálmán, Debreczen város volt rendőrkapitányának leányát, **Honkát**.

* **Anyakönyvvezető-helyettes.** A belügyminiszterium ideiglenes vezetésével megbizott m. kir. miniszterelnök a szunyogdi anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezető-helyettesé **Fodor** Gerzson segédjegyzőt nevezte ki megbizva a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel is.

* **A tél Amerikában.** Mig nálunk valóságos tavaszra fordult az idő; addig Amerikában ugyancsak keményen köszöntött be a tél. Így Clevelandban olyan nagy a hideg, hogy ehhez hasonló már 15 év óta nem volt. Georgia és Nebraska államokban is nagy a hideg, azonkívül az Egyesült-Államok legnagyobb részén Missouri államból is nagy hidegről tesznek jelentést. Legnagyobb a hideg North Dakota államban; ahol sok helyütt 22 fokot mutat a hőmérő zérus alatt.

* **Működnek a betörők.** **Vass** Istvánnak a Nagy-Körözs-utczán tágas szép korcsmája van, mely még vendégszobákkal is el van látva. De úgy látszik mostanában nem sok szobavendége lehet, mert az elmúlt éjszaka ismeretlen betörők behatoltak és két szobát alaposan megfosztottak. Az ajtót szépen felfeszítették és ennek utána 11 párnát, 4 paplant és 3 lepedőt (valószínűleg ezekbe kötötték össze a dolgokat) elvittek, melyeknek értéke a tulajdonos vallomása szerint 160 kor. A rendőrség a nyomozást megindította.

* Egy helybeli cég dicsérete. A »Köz-művelődés« című lapban olvassuk a következőket, amelyeket annál örömebb vettünk át, mert benne egyik nagyváradai iparosnak, Ország Antal orgonaeépítőnek, immár ország-szerte elismert hírnevét látjuk beigazolvva. A minket érdeklő részleteket adjuk a következőkben:

— **Orgonaszentelés Marosujvárt.** A marosujvári róm. kath. templom részére, a magas kincstár, — mint e templomnak kegyura, — igen szép cső-pneumatikus rendszerű új orgonát készített Ország Antal nagyváradai orgonaeépítővel 2200 korona értékben, mely összeghez 200 koronával az egyházközség pénztára is járult. Valóban emez új orgona hazai iparunknak méltó díszes Ország Antal orgonaeépítő urnak minden időben csak becsületére válik. Szent mise után az orgona bírálata következett. A bíráló-bizottság az új orgonát a legkisebb részletekig megvizsgálván — egyes, elenyésző csekély hibák után — igen sikertült műnek találta és Ország Antal orgonaeépítő urnak **ugy szóbelileg, mint jegyzőkönyvileg a leghálásabb köszönetét nyilvánította.**

A magunk részéről mennél több ilyen kitüntetést kívánunk a derék orgonaeépítőnek.

* **Petőfi koponyája.** Kéri Gyula, a Petőfi-társaság megbízottja Balászfalvára érkezett. Megvizsgálta a koponyát s véleménye szerint minden kétséget kizárva lát, illetve a valódi koponyát megtalálta. **A szemöldök kidomborodása, kis fej, fogak állása, mint a hogy Jókai ezeket ismertetőjeleként megjelölte, mind megvannak.** A koponyát azonban nem akarják átadni s így valószínű, hosszabb tárgyalásokra lesz szükség. Szakértőket várnak ide, kik a koponyát szakszertőleg megvizsgálják. Az a terv, hogy megvizsgálás végett Budapestre vigyék, meghiúsult, mert nem adják ki. Az érsek fenntartotta a konzisztórium véleményét **az esetleges kiadási engedélyre vonatkozólag.**

* **Rászédett házaló.** Egy Debreczenbe került nagyváradai házaló szomorú históriája a következő. Weisz Béla egy nagy vég posztóval ment Debreczenbe házalni hétfőn délelőtt. Egyik házból ki, a másikba bejárt Weisz Béla, de kevés szerencsével. Egyszerre elébe áll az utcán egy elegáns uri ember.

— Hallja barátom, én magának jóakarója vagyok. Figyelmeztetem, hogy Debreczenben tilos a házalás. Egy titkos rendőr áll amott, a ki magát kíséri. Vigyázzon, mert megbüntetik és elveszik a portékáját.

Az illetén leintett házaló megborzadt és mihamarabb abban állapotok meg, hogy ő leteszi a posztót a kapu alá és elmegy egy darabon, hogy a titkos rendőrt lerázza a nyakáról. Mire Weisz Béla visszatért, se ember, se posztó nem volt a kapu alatt. A jóakaró férfit, a ki a leírás szerint 30 évesnek látszó, vörös bajuszu, új ruhát viselő ember, most keresi a rendőrség, Weisz Béla pedig megelégette a Debreczenben való házalást.

* **A magyar nyelv érdekében.** Az »Újszent annai magyar nyelv terjesztő önképző kör« alapszabályait a m. kir. belügyminisztérium jóváhagyta s a bemutatási záradékkal ellátta.

* **Találtatott.** A rendőri sajtóiroda közleményének végén rendszeren a fenti cím végzi be, melyben **Mendelényi Béla** lakonikus rövidséggel beszámol, hogy egy üres váltó, egy ostor, egy nadrágtartó, egy olló, egy legyező stb. találtatott. Es hogy ott van nála. Most egy pénztárczát találtak. Hogy üresen-e, vagy telve, azt nem árulja el. Természetes, ez is átvehető nála.

FARSANGI NAPTAR.

Január 18. Kath. Legényegylet bálja a Zöldfában.
Jan. 25. Nőegylet táncestélye a Kereskedelmi Csarnokban.

Febr. 2. A 48-as Népkör táncestélye.

Febr. 5. »Helyőrségi bál« a Keresk. Csarnokban.

Február 8. Katholikus kör bálja.

IRODALOM.

A Szigligeti-társaság felolvasó ülése. Vasárnaphoz egy hétre, f. hó 26-án tartja felolvasó ülést a Szigligeti-társaság, melyre a következő meghívót bocsátották ki:

A Szigligeti-Társaság Nagyváradon 1902. évi január hó 26-án d. e. 11 órakor a kir. kath. jogakadémia disztermében dr. Adorján Emil, Báthory Ferencz és ifj. Markus János társ. rendes tagok közreműködésével **felolvasó ülést** tart.

A Szigligeti-Társaság nevében:

Nagyváradon, 1902. január havában.

Dr. Bodor Károly,
főtökár.

Rádl Odön,
elnök.

TANUGY.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter a következő című könyvet: **»Algebra«** a középiskolák számára. Irta: Borosay Dávid, Budapest, 1901. Szent István-társulat. Ara 4 korona 20 fillér: a hivatalos bírálat alapján a középiskolák számára tankönyvül (3557. eln. — 1901.) engedélyezte és az engedélyezett iskolai tankönyvek jegyzékébe felvette.

Bírálat »Algebra a középiskolák számára. Irta: Borosay Dávid benczés tanár. Budapest. Kiadja a Szent István-Társulat. 1901. Ara 4 korona 20 fillér: című munkáról.

A fentebbi című munkát örömmel olvastam, mert arról tesz tanuságot, hogy szerzője becsületes munkát végzett e könyv megírásával. Az anyagot könnyen és biztosan kezeli, iránya mindvégig magyaros és könnyen érthető, világos. Nem ad többet, mint a mennyi okvetlenül szükséges, de semmit sem hagy el, a mi fontos és a mit tanterv megkövetel. A sorrendet illetőleg a legnagyobb következetességgel jár el. Közvetlenül, egymásután csak oly igazságokat ad, melyek részint az előbbiekkal szorosan összefüggnek, részint a továbbiak megértésére mulhatatlanul szükségesek.

Meglátszik minden egyes részéről, hogy szerzője nemcsak tárgyával van tisztában, hanem hogy jó tanár is, még pedig gyakorlott tanár. Minden egyes törvényt példával illusztrál, melyek ügyesen vannak megválasztva, oly módon, hogy a tanulónak utmutatóul szolgálnak minden egyes különösebb esetben is.

A könyv terjedelme, tekintve, hogy öt osztály tananyaga van benne, nem nagy, 25 ív-nél alig több. Ara elég mérsékelt (4 korona 20 fillér.)

Kiállítása csinos, papírja jó, nyomása tiszta, könnyen olvasható. Mindezeket egybevetve, oly sok jó tulajdonsága van e könyvnek, hogy ha találunk is kisebb hiányokat, melytől egy könyv sem ment, különösen annak első kiadása, örömmel kell üdvözlőnünk, mert tankönyveink között a legelső között foglal helyet.

A fentebbiek alapján Borosay Dávid »Algebra«-ját a középiskolák számára engedélyezhetőnek tartom s engedélyezésre melegen ajánlom. Budapest, 1901. október 5-én. **Medveczky Lajos.**

SZINHAZ.

HETI MŰSOR.

Szerdán: Szókimondó asszonyság.

Csütörtökön: Bőregér.

Pénteken: Nagyon szép asszony.

Szombaton: Carmen.

A színház legközelebbi opera előadása »Traviata« lesz, melyben a czimszerepet Székely Irén, Alfrédot Alberti Werner éneklik. Kivülök részt vesznek Székely Anna, Perényi József, Pintér Imre. Az operát Müller Ottó karmester dirigálja.

A kis mama. A bemutató előadás színvonalán messze alul álló előadásban ujtották fel tegnap este ezt a szellemes, kedves vigjátékot. Kevesen voltak a színházban s ugylátszik ennek a körülménynek visszahatása volt a színpadra. A czimszerepben P. Szép Olgának most is sikere volt. **Pataki Béla** helyett, különösen az első felvonásban a sugó beszélt. A kéréssek pedig az egyes jelenéseknél nem törődömségre vezethetők vissza. (—)

Nagyon szép asszony. Hirneves francia vigjáték kerül színpadra pénteken a Szigligeti-színházban Szohner Olgával a czimszerepben.

Szintársulatunk Maros-Vásárhelyen.

Somogyi Károly, nagyváradai színigazgató elnyerte a **marosvásárhelyi** színikört, hová a nagyváradai szezon befejezése után fog bevonulni egy havi időre. Somogyi pályázik ezenkívül Brassó-ra is, mint nyári állomásra.

Az Ember tragédiája. Madách Imre hallhatatlan remekműve még e hó folyamán kerül színre a Szigligeti-színházban.

Az új díszletek, melyeket Eltető Gyula színházi festő készített, a következők:

I. A menyország. II. A Paradicsom. III. Kívül az édenen. IV. Egyiptom, Pharaó birodalma. V. Athén. VI. Róma. VII. Bizánc. VIII. Frága és Páris. IX. London. X. A Phalanster. XI. Jeges vidék. XII. Paradicsom és menyország.

A forradalomban nemcsak a teljes személyzet vesz részt, hanem Somogyi igazgató, ki a darabot rendezti, lépéseket tett az iránt, hogy az iparos kör ifjai és a felsőbb iskolák tanulói is közreműködjenek.

Bizett remekműve »Carmen« kerül színre szombaton Székely Irénnel. Micaela szerepét Székely Anna, Don Josét Hunfi Imre, Escamiltot Pintér Imre énekli. Az operát Váradai Aladár dirigálja.

Érdekes vendégfellépés. Érdekes vendégszereplésre készül a színház. Egy fiatal, talentumos művész, Sarkady Adél, ki most végezte a színészkisiskolát, mutatkozik be Nagyvárad színházba járó közönségének. A fiatal szubrett-énekesnő a »Baba« és a »San-Toy« operettekben fog fellépni, eddigi tervek szerint e hó 20-án és 23-án.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 109.

Idénybérlet 102.

Ma, szerdán, 1902. január 15-én

Szókimondó asszonyság.

Színmű.

S Z E M E L Y E K :

Hübscher Kata, mosónő	—	P. Szép Olga
Lefebre, őrmester	—	Pintér Imre
Nieperg, gróf	—	Dési Alfréd
Fouché	—	Krasznay Andor
Toinon	—	E. Kovács M.
La Roussotte	—	Tóvári Anna
Julie	—	Szohner Olga
Vinaireg, dobos	—	Perényi József
Vabontrain	—	Csatár Győző

HELYEK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsölye 1 frt 50 kr. Kőrszék 1 frt 20 kr., Tálalászkék 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr., Erkélyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártzék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színlap 10 kr.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vásár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Holnap csütörtökön, január 16-án

B Ő R E G É R.

Operett.

Igazságszolgáltatás.

Az új-szent-annai zendülés.

A szent-annai zendülés felsőbbviteli főtárgyalását **Urbán Adolf** elnöklelte alatt tegnap folytatják a nagyváradi kir. tábla I. számú tanácstermében.

Urbán Adolf kir. táblabíró megnyitván a tanácskozást, mintán felsorolta az elítélteknek vizsgálati fogságban, illetve előzetes letartóztatásban töltött idejüket, felszólítja **Kurovsky Ferencz dr.-t**, kir. főügyész-helyettesét, a vádhatóság képviselőjét vádindítványának és a felebezés indokainak megtételére.

Kurovsky Ferencz dr. kir. főügyész-helyettes részletesen adja elő a zendülés esetét s kimerítően bonczolja azon okokat, melyek a nép kedélyhangulatát annyira felizgatták, hogy a hatóság ellen tört s annak képviselőit bántalmazta. Ezen véres eset előzményei a morocz pusztának, mely a községek közös legelőjét képezte, a felosztása és az iskolaszéki választás törvényes megsemmisítése, mely alkalommal a lakosság által nem kedvelt egyének kerültek be a testületbe. Az elégtelenséget fokozta a **Bauer Verein** felosztása, egy, hogy a nép erősen szervezkedett **Jeszli József** bírónak a kibuktatására. Meg is állapodtak, hogy e választáson **Schöller András**ra szavazzanak. **Páris** főszolgabíró nagy hibát követett el akkor, midőn, jóllehet ismerte a szent-annai körülményeket, mégis **Jeszli Józsefet** jelölte, sőt a község egyhangosan megválasztott bírójának hirdette ki. Nagy izgalom támadt. Deputációt küldtek Aradra az alispánhoz, de az alispán honn nem lévén, a főjegyző igyekezett megnyugtatni az ingerült küldöttséget.

A küldöttség haza utazása közben merült föl az a gondolat, hogy a bírót az asszonyoknak kell megszégyeníteni s ez által lemondásra kényszeríteni. Alig érkeztek haza, sorba járják a házakat és bujtogatták az asszonyokat s másnap már több mint 200 főnyi tömeg vette körül a községházat, valósággal megostromolta s követelte **Jeszli bírónak** kiadását. A beszorított bíró a kéznél levő csendőrök segítségét vette igénybe, melynek később oly ádáz vérengzés lett a következménye.

A zendülésből kifolyólag 34-en helyeztetek vád alá, az aradi kir. törvényszék azonban a főtárgyalás során 17 ellen a vádat elejtette, minél fogva csak 17 vádlott fölött ítélték, kik közül 12-től ítélték el, a többi öt vádlott ellen a további eljárás azonban meg lett szüntetve. A kir. ügyész megfellebbezte ezek felmentését, én pedig — mondja **Kurovsky** — most tovább megyek. Állítom ugyanis, hogy a kir. törvényszék az ítélet meghozatalánál túl lött a célon akkor, a midőn a 92-ik szakasz alkalmazását nem vette figyelembe; mert ezen zendülésben egyforma mértékben vettek részt a vádlottak s mégis **Schenker Józsefet** csak 2 napi államfogházra ítélték. Ezáltal **Schenker** büntetésének szigorítását kérem; kérem továbbá úgy az elítélteket, valamint a felmentett öt vádlottat is a büntető törvénykönyv 163., 165. szakaszába ütköző és a 168. szakasz szerint minősülő hatóság ellen elkövetett erőszak vétségében elmarasztalni a 92-ik szakasz figyelembevételével. A felmerült számlai és rábírásai költségeknek pedig aránylagos megosztását kérem.

Barabás Béla dr., a vádlottak védője reflektál a közvélemény előzárására s újból felmenti s elsorolja a zendülés tényeit és előzményeit, mert ezektől a tényközlésből leginkább kiviláglik az igazság és a vádlottak ártatlansága. Mit is akartak a szent-annai asszonyok tenni **Jeszli bíróval**? Meg akarták szégyeníteni, de ebből még nem következik, s nem is következhetik, hogy lemondásra akarták volna kényszeríteni, a mint azt az I. foku ítélet s most a vádhatóság igen tisztelt képviselője is hangsúlyozta. Megszégyeníteni akarták, mert tisztá és erélyes gondolkodás módjuk szerint ez nagyobb büntetés mint a paragrafus sújtó ítélete. Avagy talán pusztá kézzel óhajtották volna megtámadni a fegyveres csendőröket? Dehogy! Véletlenség, önvédelem volt csupán; hogy az óriási tömeg által előreszorított elő álló fegyvertelen asszonyok megragadták a csendőrszuronyt, ez igaz, de

nem azért, hogy elvegyék, hanem, hogy elhárítsák a veszedélyt, melylyel a szurony életüket fenyegette.

Jót állók érte, ha egy páran vannak jelen, avagy nem lettek volna a tömeg által szorítva, megfutamodnak a szurony meglátásakor.

Az újonnan vád alá helyezettek nem tettek mást, minthogy jelen voltak s jót állók érte, hogy azok az áldozatok, kik meghaltak most első sorban volnaának vád alá helyezve s lettek volna kitéve a már idestova 3 évi folytonos zaklatásnak.

Itt az ideje tehát, hogy megmentsek e szerencsétlenséket a további kelemetlenségektől. Kérem **Szűcs Antalt**, **Vile Károlyt**, **Hrencz Ferenczot**, **Eberlein Józsefet** és **Bleiciffer Andrást** a vád és következményei alól felmenteni.

Az elítéltekre pedig a 163. szakaszt a 92. szakasz figyelembe vételével alkalmazni, mert hogy valamennyien izgatott állapotban, polgári jogainak, az oly drágán megfizetett jogoknak érdekében szállottak síkra az kétségtelen, hogy pedig csak a bíró megszégyenítése volt céljuk, az bebizonyított tény.

A költségek megtételésénél hozzájárulok a kir. h. főügyész indítványához.

Kurovsky röviden replikázott a védő érveire s már említett indítványához ragaszkodik.

Urbán Adolf felfüggeszti a tárgyalást s kijelenti, hogy tekintettel az ügy fontos és bonyolult volta, az ítélet ma délelőtt 11 órakor lesz kihirdetve.

Üsd vissza!

Érdekes esküdtzéki tárgyalás folyik a budapesti törvényszéken. Vádlottként egy cikke miatt **Tóth Béla**, a jeles író áll az esküdtzék előtt.

Az ügy előzményei közel két évre nyúlnak vissza. Nagy zajt csapott akkorában a **Pesti Hírlap** egy verse, a melyet **Kozma Andor** írt s a melyben azokat a tanítókat, a kik ütök-verik a gyerekeket az iskolában, egy magacsínálta szóval **tanbetyárok**-nak nevezi. Írta pedig **Kozma** a megróvó versezetet abból az alkalomból, hogy egy tanító az ő kis fiát is kegyetlenül eladrágolta.

Ugyanakkor **Tóth Béla** is írt egy Esti levelet az említett újságban **Üsd vissza!** címmel s annak során radikális ellenszereül azt ajánlotta, hogy a szülők, ha gyermeküket hasonló sors éri s otthon elpanaszolják, keressék fel a tanítót és verjék meg, illetőleg üssék vissza.

Szálló ige lett a cikk címéből és valószínű forradalmat idézett elő a tanítók körében, akik félve a tanács megfogadásától, ugyancsak rosszul kezdték magukat érezni. Természetesen egymásután írták a cikkeket, majd gyüleseztek és kikelték **Tóth Béla** ellen.

Egy ily gyűlésen a zuglói tantestület **Törlei Kálmán** tanítóra bízta érdekei képviselőt, a kinek első utja az íróhoz vezetett, hogy vele eszmét cseréljen az immár nagy port felvert dologról. **Tóth Béla** magyaros szíveséggel fogadta vendégét elbeszélte vele, b rozzgatnak is s diskurzus közben így szólt a tanítóhoz:

— Ha valamelyik gyerek lármázott az ablakom alatt, pácztát fogtam rá már magam is, — de más dolog a gyereket iskolában verni.

Néhány nappal később **Ember János** segédtanfűgyelő cikket írt valamelyik lapba s fölkiáltott, hogy nem éri, mért berzenkedik annyira a szőnyegen levő ügyben **Tóth Béla**, a kiről szavahihető embertől hallotta, hogy botlalt üti a gyermekeket.

E cikke **Tóth** egy újság estí levél alakjában felelt **»A vendég«** címmel s elpanaszolta, mint élt vissza a vendégjoggal egy látogatója akiv l bizalmasan beszélgetett. Nevét nem említette az illetőnek, de kijelentette, hogy nem is tartja érdemesnek az ilyen emberről bővebben nyilatkozni — hisz eléggé karakterizálta ez az ur önmagát.

A megjegyzéseket **Tóth Kálmán** tanító magára vonatkoztatván, miattok sajtópert in-

ditott és panaszát **Zsilvay Leo** elnöklésével tegnap tárgyalta az esküdtzék. A bevádolt író védőjével, dr. **Korschmáros Kálmánnal** jelent meg a tárgyaláson, mely nagy érdeklődés mellett délelőtt től tíz óra után vette kezdetét.

Tóth Béla, mielőtt a szerzőség kérdésében nyilatkozott, az inkriminált közlemény felolvasását kérte. Azután beismerte, hogy ő írta a kérdéses Esti Levelet.

— De nem érzem magam bűnösnek, tette hozzá.

Elnök: Miért?

— Már azért sem, mert cikkem éle, még pedig sértő szándékkal, **Ember János** tanfűgyelő ur ellen irányult. Meglehet, hogy nem is ez az ur (**Tóth Kálmán** panaszosra mutat) az, a ki nálam járt. Különben furcsa módon maga is azt állítja, hogy nem is volt a lakásomon, hanem az **Othón-Körben** beszélt velem. Amire megint az a megjegyzésem, hogy én az Othónban nem voltam soha, azt sem tudom, merre van.

Ezután a bizonyítás kérdése került sorra. A panaszos annak megengedését kéri s tanúkkal óhajta bizonyítani, hogy **Tóth** tanító beszélt **Tóth Bélával**. Bizonyítást kér a védő is még pedig arra, hogy nem a panaszos, de **Ember tanfűgyelő** ellen szólt a bevádolt cikk.

Minthogy pedig ez más, közben megjelent hírlapi cikkekből tűnhet ki, ezeknek a felolvasását kéri.

A bíróság visszavonult tanácskozássra. Az ítéletet holnap hirdetik ki.

Kinevezés. A nagyváradi kir. törvényszék elnöke **Baranyi Sándor** kisegítő szolgát a berettyó-újfalui kir. járásbíróshoz III-ad oszt. hivatalsszolgárává nevezte ki.

Elővételi uzsora. Uzsora vétségével vádolt **Szigelközy** és társai ellen már a múlt hét csütörtökön megkezdett főtárgyalás bizonyító eljárása tegnap ért véget s ma kerül a vád- és védbeszédre valamint az ítélethozatalra a sor.

MULATSÁG

Postások bálja.

Ma értesítenek a posta altisztek, hogy **február elsején a Zöldfában** táncmulatságot fognak rendezni.

Ezt a bált bizonyára osztatlan szimpáthiával fogadja mindenki, mert a mai lázas forgalmi viszonyok között senki annyit nem fárad érettnünk, mint egy-egy postás, vagy távirat kézbesítő.

Szakadatlan, zaklatott élet, reggeltől estig, nagy felelősség, kicsi fizetés, ez az ő életrajzuk.

Ha aztán egy napot ők is lefoglalnak maguknak, mikor kedvükre akarnak pár órát szórakozni, igazán megérdemlik, hogy a közönség élénk részvéte tegye kellemessé nekik ezt az estét. A bárról még fognak közölni bővebb tudósítást.

REGÉNY-CSARNOK.

A Polanieczki-család.

Írta: **Sienkiewicz Henrik**. — Fordította: **Kolosváryné-Korányi Ilona**.

Megtalálta tehát a rejtély kulcsát. Nem becsülte meg eléggé azt a hatalmat, amelynek neve — szerelem; s a hősz istenség nagyra nőtt szívében, hogy megbüntesse érte. Ha eleinte, mikor **Polanieczki** bocsánatát kérte, elég nagylelkű lett volna, hogy félretéve büszkeségét, saját szívének sugallatát kövesse, férjét magához lánczolta volna örökre. De nem. Ő bosszút forralt s **Maszkóval** kaczerkodott.

Igaz, hogy később egész lelkéből szerette **Stas**t, de akkor már késő volt. Valami megszakadt, valami elpusztult **Stas** szívében s egy

élet sem elég, hogy eltüntesse azt a kis bogot, amelyről Emilie beszélt.

De ott, a távol jövőben föltűnik egy reménysugár. Jóvá kell tennie hibáját. Ha Stas jósa csorbát szenvedett, az ő viselkedése okozta azt, tehát jóssággal, kifogyhatatlan türelemmel kell azon igyekeznie, hogy kiköszörölje a csorbát. Ha bánat, ha csalódás éri, megadás-sal kell viselni a keresztet, talán évek hosszu során át, míg megnyilatkozik az égi kegyelem. Nem tévelyeg többé a sötétben, mert ott ragyog a remény csillaga.

Mikor férje hazatért, nyakába borult volna, de megmagyarazhatatlan féltékenység gátolta abban.

— Itt volt Emilie, — mondta szelíden. — Visszajön jövő vasárnap, mert beszélni akart volna veled.

— Miért nem küldtél értem! — felelt kedvetlenül Stas, — tudhattad volna, hogy látni szeretném. De persze, azzal te mit sem gondolsz! Mária halkán, mint bocsánatért esdő gyermek is mégis bizodalomteljesen mondta:

— Nem, Stas! Nincs igazad, hiszen mindig csak reád gondolok!

XIV.

Osnowska asszony megfedekezett a főnenci estélyekről. Csupán egy gondolat foglalkoztatta: Zawilowski és Linette. El-eljárt Mária-hoz, hogy kikérdezze, hogyan nyilatkozik a költő Castelli kisasszonyról s az értesítések reményével töltötték el.

Zawilowski, hogy eloszlassa Mária gyanuját, mind többet beszélt neki Linetteről s diplomatikus ámitása oly sikerrel járt, hogy amidőn egyszer Annette asszony tréfásan megkérdezte Mária-t, hogy a költő nem lángol-e titkon érte, a fiatal asszony nevetve mondta:

— Hiába sirunk, Annette! Sem te, sem én. Ez a modern Páris Linette-nek nyújtja az almát s nem is tekint reánk!

Castelli kisasszony bizelgő befolyás alatt állt. Reggeltől estig egyebet sem hallott, mint hogy az a magasröptű sas lábainál hever s hogy olyan kiváló teremtés, mint Castelli Lina, nem maradhat érzéketlen. Szépsége által s talán más okok miatt is jobban tetszett neki Kopowski, de annyit beszéltek arról, hogy lelkük meg kell, hogy értse egymást, olyannyira zengtek a költő dicséretét s Zawilowski magaviseletéből is a szerelem anyai jelét vélték kiolvasni, hogy Linette végre megadta magát.

(Folyt. köv.)

KOZGAZDASAG.

Az osztálysorajuték tegnapi huzása a következő:

80.000 koronát nyert: 44.668.

20.000 koronát nyert: 3545.

15.000 koronát nyert: 96927.

5000 koronát nyert: 51765.

2000 koronát nyertek: 5908 6768 31923 53079 63931.

1000 koronát nyertek: 12005 16215 21149 41153 69780 93728.

500 koronát nyertek: 1364 5013 5598 8592 12995 14414 15903 24366 28866 30109 30113 34262 38970 42766 43156 43979 44074 44829 55462 55642 66171 67635 71335 74810 75643 77174 81798 87162 90886 98836 99217.

A többi kihuzott számok 130 koronát nyertek.

Az állatvizsgálat új rendje. A földmivelésügyi miniszter legújabb fontos rendelkezésének főbb rendelkezéseit a következőkben ismertetjük: Az állatok vizsgálat céljaira való összetartása elmarad, mert ezzel a fertőzés esetei előállhatnak. Az évi lóvizsgálatok föltétlenül megtartatnak, még pedig akként, hogy a községek területéhez képest megfelelő vizsgálati helyek jelöltenek ki, még pedig úgy, hogy a különféle udvarokról vizsgálatra kivett állatok egymással ne érintkezhessenek. A vizsgálatra a lóelvezetés nem kötelező, ha az illető szabályszerűen ezt bejelenti, mely esetben a saját udvarán, saját költségére tartják a vizsgálatot. A ki állatorvost tart, vagy állataira állatorvossal felügyeltet, lóállományának egészségügyi állapotát az illető idejére

bejelenti, mely esetben a vizsgálatra való elővezetés kötelessége a gazdára ki nem terjed, de viszont az állami orvosnak hivatalos kötelességében áll utólag a magánjelentés adatainak valódiságát ellenőrizni. Különös figyelemmel kell megvizsgálni a magántenyészméneket, a kiadott katonalovakat, vándorcizgányok, fuvarosok, házalók, kubibosok, lókupeczek és lókereskedők lovait.

A többi állatfaj darabonként való vizsgálatát, mértékét, irányát az dönti el, hogy az illető községnek állategészségügyi állapota milyen volt a közelmúltban és a vizsgálat idején. Ellenben az állatoknak egyszerű, tömeges szemléletét, mint a gazdaközönségnek csak alkalmatlanságot okozó eljárást, mint czéljátévesztetést, az új rendelkezés mellőzi. A rendelkezés kötelességévé teszi az állami állatorvosoknak azt is, hogy a mennyiben ragadós betegségekben levő állatokat találnak, tulajdonosikat oktassák ki a felől és pedig díjtalanul, hogyan kell orvosolni. Kiterjesztetik a vizsgálat a baromfiakra, ha ragadós betegség jelentkezett. Ez esetben az állami állatorvos az egész lakosságot kioktatja ingyen a védekezési eljárásra.

A lóvizsgálatoknál az átöröklő szembetegségek szigorú ellenőrzésére hívja fel a rendelkezés az eljáró közegeket. Ennek konstatálása esetén a tenyésztésre alkalmatlannak jelenti.

TAVIRATOK.

A tisztviselők fizetésemelése.

Budapest, január 14. (Saj. tud. táv.) A pénzügyi tárcza mai bizottsági tárgyalásán a pénzügyminiszter hangsúlyozta, hogy a kormány az állami tisztviselők illetményének javításával behatóan foglalkozik. A költségvetésbe három millió lett e célra felvéve, hogy évközben életbelépő rendezés esetére legyen pénz. Hogy mennyibe kerül a fizetésrendezés, maga a pénzügyminiszter sem tudja. A tisztviselők szerint 19 millió elegendő, de e számításba az altisztek és szolgák felvéve nincsenek, kiket pedig a kormány nem mellőzhet. A kérdés megoldása csak hónapok kérdése.

Szell Kálmán állapota.

Bécs, január 14. Szell Kálmán miniszterelnök állapotáról tegnap reggel 8 órakor a következő orvosi jelentést adták ki: A beteg közérzése jó, érverése és hőmérséklete rendes.

A mirigydagaját apad, a seb heggedése kedvező. (M. T. I.)

Bécs, január 14. Szell Kálmán miniszterelnök az éjszakát nyugodtan töltötte. Csak időnként érzett kis fájdalmat, ha karjával bizonyos mozdulatokat tett. Ez a kis fájdalom utolsó nyoma rosszullétének, a melyet erős szervezete már majdnem teljesen leküzdött. Különbösen a miniszterelnök nagyon jól és kitűnő kedvben van. A legkisebb aggodalom is eltűnik, ha látja az ember, milyen jó kedvvel sétálgatott tegnap reggel szobájában föl s alá és milyen jó étvágygyal fogyasztotta el reggelijét. A miniszterelnök teljesen lázmentes és egy perczig sem volt ágyban fekvő beteg. Az operációt úgy hajtották végre, hogy a beteg karosszékekben ült. A miniszterelnök szakadatlan el van foglalva a Budapestről érkező iratok elintézésével. Egyébként látogatásokat is fogad. Tegnap délután Körber osztrák miniszterelnök tett nála fél óráig tartó látogatást. Ma délelőtt az osztrák miniszterelnök újra meglátogatta kollégáját.

A beteg miniszterelnök után rendkívül nagy érdeklődés nyilvánul minden oldalról. Az ország minden részéből jönnek táviratok, a melyekben a miniszterelnök hogylétéről tudakozódnak. A király tegnap is, ma is korán reggel a bankgassei miniszteri palotába küldött és megkérdezte, hogyan töltötte a miniszterelnök az utolsó éjszakát. Tudakozódtak még: *Otto* főherceg, *Liechtenstein* herceg főudvarmester, *Montenuovo* herceg, *Paar* gróf, *Krieghammer* hadügyminiszter, *König* osztályfőnök, *Wimpffen* grófné, *Pálffy* Andor gróf testőrkapitány és sok más előkelőség. A miniszterelnök nejét délelőtt és délután többször értesítik telefonon férje hogylétéről. Ma délelőtt megjelent a miniszterelnöknek *Charras* doktor császári tanácsos, hogy a köteléket megújítsa. Az orvos kijelentése szerint a miniszterelnök legkésőbb szombaton visszatér Budapestre.

Hír szerint *Fejérváry* báró honvédelmi miniszter ma ideérkezik. (M. T. I.)

Tisza elentél nélkül.

Budapest, jan. 14. (Saj. tud. táv.) Mint Abrudbányáról jelentik, *Barabás* Abel képviselőjelölt a mai napon visszalépett. Most már *Tisza* Kálmánnak nincs ellenfele s megvalósíthatja ábrándjait.

Kitünő saját termelésű borok

kaphatók lakásomon üvegezetten a következő árban:

1. Ujbor (Nagyvárad karos) 1 liter palaczk nélkül . . . 32 kr.
2. Ó asztali gyoroki fehér bor 1 liter » » . . . 42 kr.

Finom fajborok:

3. Kadarka (szemelt vörös bor) 1 liter palaczkkal 1 frt — kr.
4. Cabernet » » 1 liter » 1 frt 10 kr.
5. Szilváni » fehér peccsenyebor 1 liter » 1 frt 10 kr.
6. Sauvignon » » csemegebor 1 liter » 1 frt 20 kr.

10 üvegen felüli megrendelést házhoz is szállítatok, 1/3 literes üvegek a 3, 4, 5, 6. sz. borokból fele árban kaphatók.

Ugyanezen borok hordóban Hl.-enként tetemesen olcsóbban számíthatnak.

Telefon-szám 406.

230-15-0

Molnár Lajos,

Schlauch-tér, 18.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, január 14.

Osztrák hitel	625.50
Magyar hitel	629.50
Államvasut	624.50
Rimamurányi	416.—
Magyar jelzálog	488.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, január 14.

Buza októberre	7.84
Buza áprilisra	8.80
Tengeri	5.14
Rozs okt.	6.69
Zab ápr.	6.98
Káposzta, repce, aug.	—

Hivatalos Arfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. január 14-én.

Magyar aranyjárdék 4%	119.50
Magyar koronajárdék	95.20
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,5%	122.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2,5%	101.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1878-80	120.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	94.20
Italmérségi jog megváltási kötvény	101.25
Horváth-szlavónföldtehermentési kötvény	94.20
Magyar nyereségy-sorsjegy-kölcsön	179.50
Tiszszabályozás és szeredi sorsjegyek kölcsön	161.—
Osztrák járadékpapírban	99.70
Osztrák járadék ezüstben	99.70
Osztrák járadék aranyban	120.—
Osztrák korona járadék	96.—
Osztrák államsorsjegyek	144.—
Osztrák magyar bank részvény	16.—
Magyar hitelbankrészvény	662.—
Osztrák hitelintézet részvény	6 5.25
Párisi vista	95.20
20 frankos arany (Napoleon'or)	19.03
Németbirodalmi márka	117.20
London vista	289.40
20 márkás arany	23.42

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

Marha ártáblázat 1902. január hó 14-ről.
 Egy pár első rendű jármás ökör 600-680, egy pár másodrendű jármás ökör 500-580, egy pár harmadrendű jármás ökör 240-480, 1 drb fejős tehén 100-220, 1 drb vágó ökör 250 kgr. 160-240, 1 drb vágó tehén 150 kgr. 120-176, 1 drb. veres borjú 28-48, 1 drb. fél éves borjú 40-52, 1 drb egy éves borjú 44-72, két éves borjú 68-180, 1 drb hizott sertés 78-84, 1 pár fél éves 34-38, 1 pár egy éves sertés 44-68, 1 pár két éves sertés 78-114, 1 drb igás ló 160-230, 1 pár ökörbőr 40-52, 1 pár tehénbőr 26-36, 1 pár bojubőr 10-22, 1 pár lóbor 10-20.

Tüzifa eladás

a Fácánosban:

hasábfá ára ölenkint 18 K.
 dorongfa ára ölenkint 13 K.
 galyfa ára csomónkint 3 K.

Urad. gazd. intézőség,

püspökségi major.

17. - 3. - 3.

**Most lehet legolcsóbban
 női és férfi fehérneműt, vásznat és asztalneműt
 beszerezni!**

Menyasszonyi kelengyék!

Teljes végeladás!

Kunz József és társa cég,

Nagyvárad, Szt. László-tér.

226-0-158

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.

Nagyvárad, Apáczka-utca 3. szám.

Művek,
 folyóiratok, hírlapok,
 vonalzatok,
 gazdasági nyomtatványok,
 egyházi, községi
 és egyéb
 hivatalos nyomtatványok,
 körlevelek,
 levélborítékok.

Elvállal és készít:
 izléses kivitelben
 mindennemű
nyomdai munkákat
 jutányos árak mellett.
 Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek,
 számlák, falragaszok,
 béli meghívók,
 tánczrendek, étlapok,
 naptárak,
 palaczkfeliratok,
 névjegyek,
 gyászlapok
 stb. a nyomdai szakba
 vágó nyomtatványok
 készítése.

**A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok
 raktára.**

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.